

Santrauka

Centralizuoto šilumos tiekimo sektorius – vienas svarbiausių energetikos sektorių Lietuvoje, kurio veikla glaudžiai susijusi su kitais energetikos sektoriais: elektros, gamtinių dujų, naftos produktų, atsinaujinančių energijos išteklių.

Visuose Lietuvos miestuose ir daugelyje gyvenviečių yra įrengtos centralizuoto šilumos tiekimo (CŠT) sistemos. Tose vietovėse, kur CŠT ekonomiškai nepasiteisina, naudojamas individualus pastatų šildymo būdas. Šiuo metu CŠT ir individualus šildymas Lietuvoje apima maždaug po 50 proc. (pagal šildomą plotą). Panašus santykis susiformavo daugelyje kaimyninių šalių, kuriose klimatinės sąlygos yra panašios kaip Lietuvoje ir kuriose pastatus reikia šildyti 6-7 mėnesius per metus.

Kaimyninėse šalyse, ypač Skandinavijos valstybėse, turinčiose išplėtotą Centralizuoto šilumos tiekimo sektorių - Suomijoje, Danijoje, Švedijoje, o taip pat Vokietijoje, Austrijoje ir kt., kur plėtra, skirtingai nei Lietuvoje ir kitose Baltijos bei Rytų ir Centrinės Europos valstybėse, vystėsi rinkos ekonomikos sąlygomis yra sukaupta turtinga patirtis kryptingai formuojant valstybės energetikos politiką. Tai leido šiam sektoriui užimti svarbią vietą visoje energetikoje ir išnaudoti šios technologijos privalumus – plačiai naudoti biokurą, komunalines atliekas, pramonės įmonių atliekinę šilumą ir kt. vietinius resursus tuo pačiu sumažinti importuojamo iškastinio kuro naudojimą šilumos gamybai ir išvengti didelės dalies anglies dvideginio (CO₂) emisijų.

Remiantis kaimyninių šalių patirtimi bei Europos Sąjungos direktyvomis pagrindiniai Lietuvos energetikos politikos prioritetai – **aplinkosauga, energijos tiekimo saugumo ir patikimumo užtikrinimas bei centralizuotai tiekiamos energijos prieinamumas visiems vartotojams.**

CŠT sektoriuje būtina plačiai naudoti biokurą (miško kirtimo ir medienos atliekas, šiaudus, energetinių plantacijų, daugiamečių žolių, komunalines atliekas, pramonės įmonių atliekinę šilumą ir kt. vietinius resursus) šilumos gamybai, kurių nepanaudojami kiekiai yra labai dideli. 2009 m. duomenimis biokuras šilumos gamyboje sudarė tik apie 19 proc., tuo tarpu nepanaudojamas potencialas, įskaitant ir komunalines atliekas, sudaro dar apie 66 proc. nuo viso sunaudojamo kuro.

Įvertinus tai Lietuvos CŠT sektorius privalo pasiekti šiuos tikslus:

– *šilumos gamyboje vietinių ir atsinaujinančių energijos išteklių, įskaitant ir komunalines atliekas dalį iki 2015 metų padidinti iki 70 proc., o iki 2020 metų – iki 85 proc. viso sunaudojamo kuro. Tam reikia papildomai įrengti apie 1500 MW šilumos ir elektros bendros galios, kurių investicinė vertė siektų apie 1,1 mlrd. Lt.*

– *Kogeneracinėse jėgainėse pagaminti 6 proc. visos šalyje gaminamos elektros energijos.*

Tai Lietuvai užtikrins didesnę **energetinį saugumą, sumažins šalies priklausomybę nuo importuojamo iškastinio kuro, duos ekonominę naudą - sukurs naujas darbo vietas šalyje, sumažins atmosferos taršą, pagerins valstybės eksporto/importo balansą, prisidės prie tolygaus šalies regionų vystymosi ir leis stabilizuoti šilumos kainas.**

Antroji ir didžiausia šalies problema – neefektyvūs ir daug šilumos vartojantys gyvenamieji ir kt. pastatai, kurie yra pagrindiniai centralizuotai tiekiamos šilumos vartotojai. Senieji, prieš 20 ir daugiau metų statyti gyvenamieji ir kt. pastatai suvartoja 3-4 kartus daugiau šilumos (apie 200 kWh/m²/metus) negu naujos statybos pastatai (apie 50 kWh/m²/metus ir mažiau).

Šios problemos sprendimui – pastatų fondo modernizavimui Vyriausybė parengė specialią programą, kurią įgyvendinus ženkliai sumažės **šilumos suvartojimas pastatuose, kuro suvartojimas šilumos gamybai, atmosferos tarša ir šilumos vartotojų mokėjimai už būstų šildymą.**